

ПО 05 Історія психології

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні і поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>С4 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЕКТС/120 годин лекції – 6 годин, семінарські – 2 години, самостійна робота – 112 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Домашня контрольна робота, Залік</i>
Розклад занять	<i>https://my.kpi.ua https://schedule.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>канд.політ. наук, викладач кафедри психології і педагогіки, Оніпко Зоряна Сергіївна https://psy.kpi.ua/onipko/</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NzU2NzgZMDQ1MjQ3?cjc=slbea5pj</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Вивчення дисципліни «Історія психології» є важливим компонентом професійної підготовки майбутніх психологів шляхом розширення їхніх уявлень про вирішення проблем щодо пізнання психічного в історичній ретроспективі, що дозволить усвідомити їм фундаментальність психології як науки.

Курс «Історія психології» дозволить дослідити соціокультурні, ідеологічні, логіко-наукові та особистісні детермінанти досліджуваних явищ. Систематизація знань з окремих галузей психології, дозволить в рамках даної навчальної дисципліни зрозуміти логіку становлення психології, причини зміни її предмету, категоріального апарату, методів та принципів, а також проблемного поля досліджень. Розуміння специфіки дисципліни дозволить сформувати у здобувача освіти професійне мислення, орієнтоване на неідеологізоване, об'єктивне сприйняття наукових доробків вітчизняних та зарубіжних вчених минулого та сьогодення.

Предметом навчальної дисципліни «Історія психології» є закономірності формування і розвитку поглядів на психіку, які розглядаються в розрізі різних підходів до розуміння психічної реальності.

Мета дисципліни -- ознайомлення здобувачів освіти з процесом розвитку поглядів на природу психічного. Знання основних психологічних ідей дозволить здобувачам освіти отримати систематичні знання щодо психології як самостійної науки.

Завдання навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів освіти цілісну систему знань про специфіку виникнення та розвиток знань про психіку; розкрити особливості етапів становлення психології як науки; зрозуміти соціальний, культурний, ідеологічний контекст появи та розповсюдження нового знання в межах дослідження психічного; визначити вплив особистісних та інституційних чинників на формування нового знання.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у здобувачів освіти:

Загальних компетентностей:

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2)
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 3)

Фахових компетентностей:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1)
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду, розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2)
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання) (ФК 3)
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4)
- Здатність використовувати теоретичні знання для розробки, впровадження та використання нових методів психодіагностики, корекції, консультування (ФК 12)
- Здатність здійснювати психологічний вплив з метою оптимізації психічного функціонування індивіда або групи (ФК 15)

Програмні результати навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ефективність власних дій. (ПРН1)
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань (ПРН2)
- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН3)
- Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців (ПРН8)
- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника (ПРН10)

2 . Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачеві освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна «Історія психології» вивчається одночасно із дисциплінами «Експериментальна психологія», «Методологія і методи психологічних досліджень», «Загальна психологія з практикумом. Частина 2. Особистість у діяльності та спілкуванні».

Дисципліна «Історія психології» органічно зв'язана з усіма психологічними дисциплінами. Для успішного опанування матеріалу курсу необхідним є отримання знань з таких теоретичних дисциплін як «Вступ до спеціальності», «Загальна психологія з практикумом. Частина 1. Психічні процеси» та «Анатомія нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності». Дисципліна перебуває у певному зв'язку з іншими дисциплінами соціально-логіко-гуманітарного блоку, що

створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття здобувачами вищої освіти змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення навчальної дисципліни дозволить ефективніше опановувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки такі, як: «Психологія особистості», «Диференційна психологія» «Основи психодіагностики» та ін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Семінарські заняття	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Історія психології: предмет, завдання, методи, історія розвитку.	8	2	-	6
Тема 2. Психологічна думка Стародавнього Сходу.	8	-	-	8
Тема 3. Розвиток психологічної думки в епоху Античності	12	-	-	12
Тема 4. Психологічні ідеї в епоху Середньовіччя.	8	-	-	8
Тема 5. Психологічні вчення мислителів епохи Відродження	8	-	-	8
Тема 6. Філософсько-психологічні думка Нового часу.	8	-	-	8
Тема 7. Становлення та розвиток психології як самостійної науки в XIX- поч.XX ст.	14	2	-	12
Тема 8. Основні напрями та наукові школи XX-XXI століття	16	2	2	12
Тема 9. Розвиток психологічних ідей в Україні.	12	-	-	12
Підготовка до ДКР	20			20
Підготовка до заліку	6			6
Всього годин	120	6	2	112

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література:

1. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. / О. О. Євдокімова. - Вид. 2-ге , допов. – Харків : Константа, 2020. – 320 с.

https://document.kdu.edu.ua/info_zab/053_439.pdf

2. Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16139/1/O_Kokhanova_IP_IL.pdf

3. Історія психології: навч. посібник/ автор Н.А.Тертична – К.: Книга-плюс, 2018. – 352 с.

<http://ir.library.nmu.com/bitstream/123456789/13116/1/%D0%A2%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%9D.%20%D0%90.%20%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.pdf>

4. Логвіна О.А., Данчук Ю.П. Історія психології : навчальний посібник. 2-ге вид. доп. [Електронний посібник]. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2022. 108 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1. Заочна форма

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	Тема 1. Історія психології: предмет, завдання, методи, історія розвитку Історія психології як наука. Підходи до розуміння історії психології. Предмет історії психології. Завдання та функції історії психології. Місце і значення історії психології в системі наукового знання. Взаємозв'язок історії психології з іншими науками. Періодизація історії психології. Методологія в історії психології. Специфіка історико-психологічних досліджень. Завдання на самостійну роботу: 1. Визначити місце історії психології серед інших галузей психології. 2. Розкрити основні принципи історії психології. 3. Охарактеризувати в чому полягає специфіка методів, які використовуються в історії психології. 4. Визначити роль особистості вченого у розвитку історії психології. 5. Пояснити фразу Г. Еббінгауза про психологію: «У неї велика передісторія, проте дуже коротка історія»
2	Тема 7. Становлення та розвиток психології як самостійної науки в XIX- поч.XX ст. Філософія позитивізму. Завершення становлення асоціативної теорії психології (Дж. Мілль, Дж. Ст. Мілль, Т. Браун, І. Ф. Герbart, О. Бен). Становлення експериментальної психології: дослідження Г. Т. Фехнера, Е. Г. Вебера, Г.Гельмгольца. Основний психофізіологічний закон Фехнера-Вебера. Створення фізіології ВНД. Дарвінізм. Виникнення експериментальної психології. (В. Вундт). Програма емпіричної (спостерегаючої) психології Ф. Brentano. Дослідження пам'яті Г. Еббінгауза. Розгалуження психологічної науки (структуралізм, функціоналізм, Вюрцбургська школа, Французька школа, описова психологія). Вивчення свідомості в межах структуралізму (Б. Тітченер). Функції свідомості. Чиказька школа функціоналізму. Колумбійська школа функціоналізму (Р. Вудсворт). Іntenція свідомості за Ф. Brentano. Експериментальна діяльність представників Вюрцбургської школи (О. Кюльпе, К. Марбе, К. Л. Бюлер). Французька психологічна школа (А. Льебо, Ж. М. Шарко, Т. Рібо, П. Жане). Внесок французьких соціологів в розвиток психології (Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль, Ж.-Г. Тард). Психології народів (Ж.-Г. Тард). Особливості описової психології. Філософія життя (В. Дільтей). Розуміння особистості за Е. Шпрангером. Завдання на самостійну роботу: 1. Сформулювати основний психофізіологічний закон Фехнера-Вебера. 2. Назвати основні відкриття Г. Гельмгольца, які стали значним внеском в психологічну науку. 3. Охарактеризувати метод експериментальної інтроспекції за В. Вундтом. 4. Назвати правила до проведення експерименту за В. Вундтом. 5. Охарактеризувати роль середовища у становленні психіки (Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль, Ж.-Г. Тард). 6. Визначити елементи свідомості згідно з структуралізмом. 7. Проаналізувати роль спостереження у дослідженні елементів свідомості (Б.Тітченер). 8. Проаналізувати структуру особистості за У. Джемсом. 9. Охарактеризувати спроби дослідження мислення представниками Вюрцбургської школи. 10. Визначити особливості описової психології.

3	Тема 8. Основні напрями та наукові школи XX-XXI століття 3. Фройд і його вчення про несвідоме. Психоеаналіз. Трансформація фрейдизму. Індивідуальна психологія А. Адлера. Аналітична психологія К. Г. Юнга. Невротична особистість К. Хорні. Гуманістичний психоаналіз Е. Фрома. Міжособистісна психіатрія Г. Салівана. Теорія розвитку особистості Е. Еріксона. Психологія як наука про поведінку. Біхевіоризм та необіхевіоризм. Оперантний біхевіоризм Б. Скінера. Необіхевіоризм Дж. Уотсона. Вчення про проміжні перемінні (Е. Толмен). Гештальтизм як психологія цілісності. Дослідження “продуктивного мислення” М. Вертгеймером. Проблема розвитку психіки (К. Коффка). Дослідження законів сприймання та інсайту (В. Келер). Неогештальтизм. Дослідження мотиваційно-вольової сфери (К. Левін). Гуманістична психологія. Проблема самореалізації (А. Маслоу). Я”-концепція і “індерикитивна” центрована на клієнті психотерапія К. Роджерса. Теорія особистісних конструктів Д. Келлі. Диспозиційні теорії особистості. Факторна теорія особистості Р. Кеттелла. Риси особистості (Г. Олпорт). Теорія типів особистості Г. Айзенка. Когнітивна психологія. Розуміння психіки У. Найсера. Теорія стадій розвитку інтелекту Ж. Піаже. Критика теорії егоцентризму Ж. Піаже Д. Х'юзом та М. Дональдсон. Становлення та розвиток сучасних напрямів психології. Зміст та основні принципи психотерапевтичних підходів: клієнтцентрована терапія К.Роджерса, логотерапія В.Франкла, психодрама Дж.Моренно, психосинтез Р.Ассаджиолі, гештальттерапія Ф. Перлза, трансактний аналіз Е.Берна та ін. Завдання на самостійну роботу: 1. Охарактеризувати основні положення фрейдизму. 2. Проаналізувати ідеї послідовників та критиків З. Фрейда (К.-Г. Юнг, А. Адлер, К. Хорні, Е. Фром). 3. Назвати особливості стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном. 4. Визначити розуміння поведінки особистості у біхевіоризмі та необіхевіоризмі. 5. Охарактеризувати поняття «гештальт». 6. Розкрити характеристики гештальт-терапії. 7. Проаналізувати підходи до розуміння особистості (Р. Кеттелл, Г. Олпорт, Г. Айзенк). 8. Визначити підходи до розуміння мислення у представників когнітивної психології. 9. Проаналізувати принципи основних сучасних психотерапевтичних підходів.
---	--

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських занять:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду, розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ;
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання);
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- Здатність використовувати теоретичні знання для розробки, впровадження та використання нових методів психодіагностики, корекції, консультування;
- Здатність здійснювати психологічний вплив з метою оптимізації психічного функціонування індивіда або групи.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	Тема 8. Основні напрями та наукові школи XX-XXI століття Мета: Поширити та поглибити знання здобувачів вищої освіти про особливості психологічних ідей в XIX- початку XX століття. Питання для обговорення: 1. Вчення про несвідоме З. Фрейда. Пансексуалізм і психоаналіз. 2. Погляді представників неофрейдизму (А. Адлер, К. Г. Юнг, К. Хорні, Е. Фром, Г. Салліван, Е. Еріксон). 3. Поведінка як предмет дослідження психології (Б. Скінер, Дж. Уотсон, Е. Толмен). 4. Психологічні ідеї представників гештальтпсихологічного напрямку (М. Вертгеймер, К. Коффка, В. Келер, К. Левін). 5. Природа людини в гуманістичній психології (А. Маслоу, К. Роджерс). 6. Диспозиційні теорії особистості (Г. Олпорт, Р. Кеттелл, А. Айзенк). 7. Дослідження внутрішньої організації психічних процесів в когнітивній психології (У. Найсер, Ж. Піаже, Д. Х'юз, М. Дональдсон). 8. Основи рефлексорної психіки (І. Павлов, В. Бехтерев). 9. Зміст та основні принципи сучасних психотерапевтичних підходів: клієнтцентрована терапія К.Роджерса, логотерапія В.Франкла, психодрама Дж.Моренно, психосинтез Р.Ассаджіолі, гештальттерапія Ф. Перлза, транзактний аналіз Е.Берна Завдання на самостійну роботу: 1. Охарактеризувати розуміння внутрішнього конфлікту за З. Фрейдом. 2. Розкрити зміст колективного несвідомого в теорії К.-Г. Юнга. 3. Назвати риси невротичної особистості К. Хорні. 4. Пояснити поняття інсайту (В. Келер). 5. Проаналізувати розуміння фрустрації К. Левіном. 6. Розкрити факторну теорію особистості Г. Айзенка. 7. Визначити особливості трьох Я-станів за Е. Берном.

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Історія психології» включає поглиблений аналіз першоджерел з відповідних тем, а також опрацювання наукової літератури для детального аналізу навчального матеріалу. Передбачається, що на основі здійсненого реферування вивченого матеріалу, здобувачі освіти підготують доповідь та презентують її на семінарі.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- систематизації та інтерпретації різноманітних джерел інформації з дисципліни;
- роботи з довідковою літературою.

Види самостійної роботи здобувача освіти :

- підготовка до аудиторних занять - 40 годин;
- самостійне опрацювання тем - 46 години;
- підготовка до домашньої контрольної роботи – 20 годин;
- підготовка до заліку – 6 годин.

Політика та контроль

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувача освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг здобувача освіти певною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету здобувача освіти в системі «Кампус» або на сайті кафедри психології і педагогіки. Здобувач освіти на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.

Використання ноутбуків, смартфонів (та інших подібних засобів) для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки здобувача освіти не з кращого боку.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем навчальної дисципліни «Історія психології». Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни.

На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з певних тем дисципліни. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни.

При викладанні курсу «Історія психології» передбачено використання наступних **форм та методів навчання**: лекція-візуалізація, інформаційна лекція, лекція-дискусія. В рамках семінарських занять від здобувачів освіти очікується презентація доповіді з тем, зазначених в робочій програмі, участь в обговоренні доповідей інших здобувачів освіти, відповіді на питання викладача. На семінарських заняттях застосовуються **методи і форми роботи**: групові дискусії, опитування, коментування висловів, біографічний метод, метод теоретичної реконструкції.

Готуючись до семінарського заняття, здобувач вищої освіти повинен чітко розуміти зміст запитання та дати чітку відповідь на нього. Для підготовки успішної доповіді та активної роботи на семінарському занятті, здобувачу вищої освіти необхідно вміти працювати з першоджерелами та іншою науковою літературою, а також здійснювати самостійно аналітичну та пошукову діяльність. Під час семінарського заняття викладач аналізує та оцінює доповіді здобувачів, вказує на слабкі та сильні сторони. Крім того, викладач може задавати додаткові питання з теми семінару як безпосередньо доповідачу, так і групі в цілому. У разі виникнення у здобувачів освіти додаткових питань з теми, викладач надає на них відповіді.

Під час опанування дисципліни «Історія психології», значна увага здобувача освіти повинна бути зосереджена на його самостійній підготовці. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти передбачає: опрацювання лекційного матеріалу; робота з першоджерелами, науковою та навчальною літературою; самостійне вивчення всіх питань, які винесені на обговорення на семінар; реферування відповідної теми та підготовка презентації; самостійне вивчення тем, представлених в силабусі у відповідному пункті. Джерела для підготовки здобувач вищої освіти може знаходити в бібліотеках та в електронному вигляді.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO з дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у формі заліку, для очної форми навчання розробляється за типом PCO-1 і включає оцінювання заходів поточного контролю з дисципліни впродовж семестру. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти проводиться на основі рейтингової системи відповідно ПОЛОЖЕННЯ про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського

https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2022.pdf

За встановленими в PCO критеріями та результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського.

<https://osvita.kpi.ua/node/32>

Поточний контроль: доповіді та участь у дискусії на семінарах, домашня контрольна робота.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді та доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії на семінарському занятті;

2) виконання ДКР.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на семінарському занятті.

Здобувач вищої освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача вищої освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам освіти

Вивчення курсу «Історія психології» передбачає засвоєння здобувачами освіти системи психологічних знань за запропонованими темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами. Лекції проводяться з використанням мультимедійних презентацій. Працюючи на лекції здобувачу освіти варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, про які розповідатиме викладач.

Готуючись до семінарського заняття здобувач освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковою навчальною літературою. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач освіти не повинен

залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувач освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено викладачем кафедри психології та педагогіки, кандидатом політичних наук Оніпко Зоряною Сергіївною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 14 від 14.05.2025 р)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)

Додаток 1**Рейтингова система оцінювання результатів навчання
(для здобувачів вищої освіти заочної форми)**

Рейтинг здобувача освіти з дисципліни «Історія психології» складається з балів, що отримуються за:

- 1) відповіді та доповнення відповідей інших здобувачів освіти у процесі дискусії на семінарському занятті;
- 2) виконання домашньої контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

Робота на семінарському (практичному) занятті (максимальна кількість балів складає **20 балів**)

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слушними доповненнями відповідей інших здобувачів освіти у процесі дискусії	16-20 балів
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	10-15 балів
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	1-9 балів
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0 балів

2 Виконання домашньої контрольної роботи (максимальна кількість балів складає **80**):

Домашня контрольна робота включає 4 питання, що є елементами кожного теоретичного розділу навчальної дисципліни. Виконання ДКР полягає в розгорнутій письмовій відповіді на кожне з 4 питань певного варіанту. Варіант ДКР надається викладачем або визначається рандомно.

Орієнтовний перелік питань до ДКР та вимоги до оформлення наведено у Додатку 2. Кожне питання ДКР оцінюється в 20 балів, таким чином максимальна оцінка за виконання ДКР складає 80 балів.

Критерії оцінювання кожного питання ДКР:

повна, аргументована, логічно викладена відповідь. Наведено приклади та обґрунтування (виконано правильно 100% завдання)	20 балів
правильна відповідь з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді (виконано правильно більше 60% завдання)	12-19 балів
відповідь з чисельними значними помилками, відповідь неповна, без обґрунтування або відсутність відповіді (виконано менше 60% завдання)	0 балів

Приклад варіанту домашньої контрольної роботи:

Варіант 1

1. Визначіть предмет історії психології.
2. Проаналізуйте розуміння душі натурфілософів. Вчення Геракліта про душу.
3. Розкрийте зміст психофізіологічного закону Фехнера-Вебера.

4. Означте психологічні ідеї представників гештальтпсихологічного напрямку (М. Вертгеймер, К. Коффка, В. Келер, К. Левін).

Варіант 2

1. Розкрийте місце історії психології в системі наукового знання.
2. Проаналізуйте вчення про свідомість Р. Декарта..
3. Проаналізуйте положення індивідуальної психології А. Адлера.
4. Визначте здобутки В. Роменця в дослідженні історії психології. Історико-психологічна теорія вчинку особистості .

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RD = 20 + 80 = 100 \text{ балів.}$$

Здобувачі вищої освіти, які набрали протягом семестру **60 і більше балів** мають можливості:

а) отримати залікову оцінку (залік) відповідно до набраного рейтингу (рейтингові бали переводяться до оцінки згідно із таблицею та заносяться до відомості семестрового контролю);

б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки (при цьому попередній рейтинг здобувача освіти з дисципліни скасовується і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи).

Здобувачі вищої освіти, які набрали протягом семестру менше **60 балів, але виконали умови допуску**, виконують залікову контрольну роботу.

Залікова контрольна робота складається з 100 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни та виконується письмово.

Залікова контрольна робота проводиться за допомогою гугл-тестів, доступ до ЗКР надається здобувачу освіти лише під час проведення заліку. Тривалість ЗКР – 90 хвилин. Залікова контрольна робота містить 100 тестових питань, кожне питання містить 3-4 варіанти відповіді, серед яких правильною є лише одна. Завдання здобувача освіти – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку здобувача освіти) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Максимальна кількість балів складає **100** (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1 бал):

Правильно виконано 100 % тестових питань	100 балів
Правильно виконано більше 60% тестових питань (60-99 питань)	60-99 балів
Правильно виконано менше 60% тестових завдань (0-59 питань)	0 балів

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Орієнтовні питання до залікової контрольної роботи

1. Охарактеризуйте підходи до розуміння історії психології.
2. Визначіть предмет історії психології.
3. Зазначте завдання історії психології.
4. Означте періодизація історії психології.
5. Назвіть функції історії психології.
6. Охарактеризуйте методи, що використовуються в історії психології.
7. Розкрийте місце історії психології в системі наукового знання.
8. Дайте характеристику психологічним ідеям в Стародавньому Єгипті та Вавилоні.
9. Розкрийте психологічні погляди послідовників буддизму і джайнізму в Стародавній Індії.
10. Проаналізуйте психологічні аспекти філософських шкіл в Стародавній Індії (чарвакка, йога, веданта, міманса, н'яя, вайшешика).
11. Означте психологічні ідеї мислителів Стародавнього Китаю (Конфуцій, Лао-Цзи, Ван Чун, Мо-цзи та інші).
12. Охарактеризуйте розуміння душі у представників Мілетської школи.
13. Проаналізуйте розуміння душі натурфілософів. Вчення Геракліта про душу.
14. Розкрийте моральні аспекти психологічних ідей Сократа.
15. Дайте характеристику психологічним поглядам Платона.
16. Проаналізуйте психологічні ідеї у вченнях атомістів
17. Охарактеризуйте внесок Аристотеля у психологічну науку.
18. Розкрийте зміст психологічних ідей античних медиків.
19. Означте основи гоморальної теорії темпераменту.
20. Дайте характеристику психологічним ідеям філософів періоду еллінізму.
21. Дайте загальну характеристику основним психологічним ідеям представників різних етапів розвитку релігійної думки (апологетика, патристика, схоластика).
22. Проаналізуйте психологічні ідеї у філософії Фома Аквінського (томізм).
23. Розкрийте сутність дослідного пізнання душі за Р. Беконом.
24. Охарактеризуйте особливості арабомовної середньовічної психологічної думки (Ібн-Сінна (Авіценна), Ібн аль-Хайсам (Альгазен) та Ібн-Рушд (Аверроес).
25. Означте основні психологічні погляди діячів епохи Відродження. (П. Помпонацці, Б. Телезіо, Л. да Вінчі, Н. Кузанський, Дж. Бруно, Х. Вівес, Г. Перейра).
26. Розкрийте психологічні погляди Ф. Бекона.
27. Проаналізуйте вчення про свідомість Р. Декарта.
28. Розкрийте зміст психологічних поглядів Б. Спінози, Г. Лейбніца та Дж. Барклі.
29. Охарактеризуйте розвиток та становлення асоціативної психології у XVI
30. Проаналізуйте сутність пізнання за Дж. Локком.
31. Означте основні психологічні погляди німецьких філософів (І. Кант, І. Фіхте, Ф. Шеллінг, Г. В.-Ф. Гегель, Л. Фейєрбах).
32. Проаналізуйте розвиток асоціанізму в XIX ст. (Г. Спенсер, Дж. Міль, Т. Браун).
33. Природничо-наукові передумови розвитку експериментальної психології.
34. Означте основні напрямки дослідження експериментальної психології в XIX ст. (В. Вундт, Г.Т.Фехнер, Е. Г. Вебер, Г. Гельмгольц, Г. Еббінгауз)
35. Розкрийте зміст психофізіологічного закону Фехнера-Вебера.

36. Проаналізуйте дослідження фізіології Г. Гельмгольцем.
37. Охарактеризуйте дослідження пам'яті Г. Еббінгаузом.
38. Дайте характеристики вчення про інтенціональні акти свідомості Ф. Brentano.
39. Розкрийте психологічні погляди представників школи структуралізму (Е. Тітченер).
40. Проаналізуйте дослідження свідомості в рамках функціоналізму (У. Джемс, Дж. Дьюї, Д.Енджелл, Р. Вудвортс, Г. Спенсер).
41. Розкрийте основи дослідження мислення представниками Вюрцбурзької школи (О. Кюльпе, К.Марбе, К. Л. Бюлер).
42. Означте психологічні погляди представників Французької психологічної школи (А. Льебо, Ж.М.Шарко, Т. Рібо, П. Жане).
43. Проаналізуйте психологічні ідеї французьких соціологів (Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль, Ж.-Г.Тард).
44. Дайте характеристику розумінню особистості в рамках описової психології (В. Дільтей, Е.Шпрангер).
45. Охарактеризуйте основні положення психоаналітичної теорії З. Фрейда.
46. Проаналізуйте положення індивідуальної психології А. Адлера.
47. Розкрийте зміст аналітичної психології К. Г. Юнга.
48. Дайте характеристики вченню про невротичну особистості у К. Хорні.
49. Охарактеризуйте гуманістичний психоаналіз Е. Фромма.
50. Проаналізуйте етапи розвитку особистості за Е. Еріксоном.
51. Охарактеризуйте основні положення біхевіоризму та необіхевіоризму (Б. Скінер, Дж. Уотсон, Е.Толмен).
52. Означте психологічні ідеї представників гештальтпсихологічного напрямку (М. Вертгеймер, К.Коффка, В. Келер, К. Левін).
53. Означте дослідження К. Левіна щодо психології мотивації, почуттів, волі, особистості
54. Визначте особливості гуманістичної психології (А. Маслоу, К. Роджерс).
55. Дайте характеристики диспозиційним теоріям особистості (Г. Олпорт, Р. Кеттелл, А. Айзенк).
56. Проаналізуйте теорію особистісних конструктів Д. Келлі.
57. Охарактеризуйте факторну теорію особистості (Р. Кеттел).
58. Опишіть особистість крізь призму її рис і властивостей, характерологічних рис (Г. Олпорт).
59. Проаналізуйте дослідження внутрішньої організації психічних процесів в когнітивній психології (У. Найсер, Ж. Піаже, Д. Х'юз, М. Дональдсон).
60. Означте положення теорії стадій розвитку інтелекту Ж. Піаже.
61. Дайте характеристику основним сучасним напрямкам дослідження у психології (клієнтцентрована терапія К.Роджерса, логотерапія В.Франкла, психодрама Дж.Моренно, психосинтез Р.Ассаджиолі, гештальттерапія Ф. Перлза).
62. Означте положення трансактного аналізу Е.Берна.
63. Охарактеризуйте педагого-психологічні ідеї діячів Київської Русі (Лука Жидята, Іларіон, Феодосій Печерський, Кирило Турівський, Володимир Мономах, митрополит Никифор).
64. Проаналізуйте психологічні погляди випускників та викладачів Києво-Могилянської Академії (І.Гізель, С. Яворський, Ф. Прокопович, М. Козачинський, С. Калиновський, С. Кулябка, Г.Кониський).
65. Розкрийте зміст філософсько-психологічних ідей Г. Сковороди.
66. Означте внесок психологів Львівського університету (Ю. Охорович, С. Балей).
67. Охарактеризуйте психологічні погляди представників Харківської школи (П. Гальперін, О.Запорожець, Л. Божович, П. Зінченко, В. Аснін).
68. Дайте характеристику психології особистості Г. С. Костюка.
69. Визначте здобутки В. Роменця в дослідженні історії психології. Історико-психологічна теорія вчинку особистості
70. Визначте сучасний стан психології в Україні.